

Tizennégy tánckompozíció a koreográfiai versenyen

A versenykiírás szerint egyenként 15 perces tánckompozíciókkal, a zenei és táncgyománnyal alkotó módon felhasználó, a máról és a mához szóló koreográfiaikkal lehet nevezni a néptáncfesztivál szakmai versenyébe. Összesen 14 kompozíciót nézett végig a nemzetközi zsűri és az érdeklődő közönség hétfőn este, a Felszabadulási Nemzetközi Néptáncfesztivál színházban megtartott versenyen.

Mint a legutóbbi években már számtalanszor, az idén is meggyőződéssel a versenyszámok nézője arról, hogy bár — az alkotói szuverenitást jelzően — különböző elvű és formájú művek kerülnek színpadra, a legjobbaknak közös lényegi sajátossága van: bizonyítják, hogy a gazdag gondolatosság, eredeti táncnyelv alkotói felhasználásával mai, modern színpadi művek gazdagíthatják kultúránkat.

A példák a hétfői versenyen is felsorakoztak. **Novák Ferenc** Kómvés Kelemen című koreográfiája a számos változatban ránk maradt népballada (és talán még több feldolgozása) gondolati anyagát fogalmazta újra és közvetítette a tánc kifejező eszközeivel. Az ötszereplős kompozícióban a mozdulatok jellege, egymást követő rendjük, komponált egészük teremtette a sűrű feszült, drámai légkört, sugározta az alkotás és áldozat összefonódottságából induló gondolatokat. Másik példa lehet **Tímár Sándor** Katonakisérője, amelynek tételeit (Mulatság, Búcsú, Megpróbáltatás, Gyász, Újrakezdés) egy-egy eredeti magyar tánc feldolgozásai adták. A Bartók

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A XII. PEDAGÓGIAI NYÁRI EGYTEM ELŐADÁSAI AZ MTA BIOLÓGIAI KÖZPONTJÁBAN, DÉLELŐTT 9 ÓRÁTÓL.

VASMŰVÉSSÉG. MŰVESZI KOVÁCSOLTVAS- ÉS LAKATOSMUNKÁK KIÁLLÍTÁSA A BARTÓK BÉLA MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN, JÚLIUS 31-IG.

A MÓRA FERENC MŰZEUM ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSA.

együttműködésének hibátlán és magas színvonalú előadásában látott darab eredetileg önálló részi egységes szerkezetet alkottak, és az eredetitől eltérő tartalmak hordozóivá váltak.

A kiindulópont — az „érintetlen”, vagy csak a legszükségesebb átdolgozás — „átesett” táncanyagból teremtett új struktúra — tulajdonképpen hasonló volt az Avas, illetve a Vasas Központi Művészegyüttes Tánckarának bemutatott produkcióiban is. **Stoller Antal**, a miskolci koreográfus Verbunkjában a kunszentmiklósi verbunkos formai és tartalmi elemeit a Szolnok megyei gyermekjátékok feldolgozásával ellenpontozta. A két pólus között hol a feszültség, hol az együtthangzás dominált. Mintegy hangulatilag és tartalmilag aláfestve a koreográfia harmadik egységének, a verbunkot járók, vagy a játszóik közül kiváló szereplők önálló táncpizódjainak a mondanivalóit. **Györgyfalvy Katalin** Montázs című

kompozíciója szintén eredeti zenei és táncanyagból épült. A nagyon konkrét táncszámok és archív népzenei felvételek montázsa (a koreográfiai forma) a legelővontabb tartalmak kifejezésére bizonyult alkalmasnak. Az egymást erősítő, kiegészítő vagy ellensúlyozó, egyesülő vagy szétváló motívumok a gondolatok, asszociációk ugyanilyen mozgását, változását teremtették meg. A zene és a tánc montázsa egészében az emberi életre vonatkozó legáltalánosabb fogalmakról szólított gondolkodásra.

A jubileumi fesztiválra népeik felszabadulását köszöntő, vagy történelmük hősi szakaszait bemutató koreográfiákat hozott a külföldi együttesek többsége. (A jugoszláv csoport nagyon jól sikerült folklórprogrammal, bunyevác táncok csokrával lepte meg a verseny közönségét, a prágaiak pedig jórészt újszegedi bemutatójuk anyagát adták elő.)

S. E.

Sírógörcsöt kapott Gertrúd: Komlóssy Erzsébet

Gertrúd: Komlóssy Erzsébet

Lassan éjfélre jár a dóm toronyórájának mutatója, amikor a farszto próba után, a füllesztő hőség és a szünynoginvázó ellenére is dúdoló-énekelve invitál öltözőjébe **Komlóssy Erzsébet**. Kedves mosollyal ül Gertrúd királynői jelmezében a puritán öltöző szériaszékén. A Kossuth-díjas énekesnő harmadszor lép fel Gertrúdként a Szegedi Szabadtéri Játékokon.

— Életemben először ezen a téren énekeltem a Bánk bán királyné-szerepét, 1965-ben. Egy évtizede erre a felkérésre tanultam meg a szerepet, a szegedi siker után, ennek örömeire tüzte műsorára az Erkel-operát az Állami Operaház, ahol azóta fel is újították. Szegeden másodszor 1968-ban öltöttem magamra Gertrúd királynői ruháját, s most a harmadik fel lépésre készülök. A televízióban nemrég sűrűsített Bánk bán-adaptációval együtt hat rendezésben énekeltem eddig.

— Az óriási sikerű televíziós változatban **Simándy József** mellett — akinek neve a nemzet tudatában már összefonódott Bánk bán alakjával — **Komlóssy Erzsébet** volt a másik operaénekes: a többi szerepet prózai színészek alakították. Ez a tény azt látszik bizonyítani, hogy **Komlóssy Erzsébet** ma a legideálisabb Gertrúd, és olyan igényes művész, akinél a színészi munka éppoly fontos, mint az énekesi teljesítmény.

— Operaénekesnek nehéz feladat a kidolgozott, színészilag is igényes szerepformálás. Az éneklés sajátossága, hogy el kell helyezni a hangot, s ez bizony sokszor a mimika rovására megy. Az is tény viszont, hogy ma megkövetelik az operaénekestől a kidolgozott színészi alakítást. Két évtizede még ki lehetett állni a színpadra, s egyhelyben elénekelni az áriákat. Ma az operát el is kell játszani. Napjainkban a rendezők színészi igényességre igyekeznek nevelni közönséget is, énekeseket is. Magamban először mindig színészilag építék föl egy-egy szerepet, ezután sokkal könnyebb megoldanom az énekesi feladatot.

— A tévé könyörtelen optikája nem tűr kendőzést: az arc megtölti az egész képernyőt. A Bánk bán televíziós változat után (annak sajátos alkotói munkamódszere után) a Dóm téren minden megváltozik. Az arányok, a méretek, az éneklés, a színészi munka technikája.

— A televízió kamerája és a tévé

munka nehéz, könyörtelen, de ugyanakkor nagyon szép. Én nagyon szeretem. Ott az apró rezdüléseken, a belső drámai építkezésen van a hangsúly, itt ezen a hatalmas színpadon éppen ellenkezőleg: a belső lelki drámákat ki kell bontani, meg kell nézni gesztusokkal ki kell játszani, láthatóvá és érzékelhetővé kell tenni haterzenéz számára.

Amíg beszélgetünk, **Beáta**, a művésznő nyolcadikos nagylánya, aki elkísérte szegedi útjára édesanyját, tágra nyílt szemekkel figyel. Láttá anyukát mindegyik szerepében, s valamennyi alakítás egyformán kedves számára. Beszélgetés közben egy számára nevezetes emlék elevenedik meg: **Beáta** életében először azon a bizonyos 1965-ös szegedi előadáson látta édesanyját a színpadon. A drámai csúcspont után, amikor **Bánk** megöli **Gertrúdot**, rohantak **Komlóssy Erzsébet**ért. **Beáta** sírógörcsöt kapott: „leszúrták az anyukámat, meg akarom verni **Simándy** bácsit...”. Tízéves emlék — azóta szent a béke.

T. E.

Továbbképző tanfolyam angol szakos tanároknak

Szegeden, a Radnóti Miklós Gimnázium és Szakközépiskolában június 30-tól július 18-ig tart az a szakmai továbbképzési tanfolyam, amelyet az Országos Pedagógiai Intézet szervezett a középiskolákban tanító angol szakos tanárok részére. A háromhetes, bentlakásos országos továbbképzés — amely a hallgatók részére ingyenes, költségeit az OPI téríti — 50 pedagógus vesz részt.

Délelőtt 9-től 1-ig tartó részükre szakfoglalkozást négy angol főiskolai tanár: **Fred Davies**, **Mrs. Terry Sharpe**, **Philip Sharpe** és **Peter Peirson**. Délutánként kirándulásokon, kulturális programokon vesznek részt.

A főiskolai tanárok vezetője, **Fred Davies** már 11. alkalommal jött hazánkba, hogy segítse az angol nyelvet oktatókat. Kérdésünkre elmondta, hogyan került kapcsolatba országunkkal, miért vállalja évről évre a tanítást, milyennek látja pedagógusaink felkészültségét.

— Mondhatnám, véletlenül szereztem tudomást a tanfolyamról. 1964-ben egy zene-fesztiválon — amelyen **Kodály** és **Bartók** zenéje szerepelt — találkoztam **Mr. Ringrose**-zal, aki az Angol-Magyar Társaság titkára. Elmondta, olyan tanárokat keres, akik vállalják magyar anyanyelvű angol szakos pe-

dagógusok tanítását. Ő vetette fel, hogy próbáljam meg. Elmondanám még róla, hogy felesége magyar származású, és Londonban évek óta vezet, az Angol-Magyar Társaság szervezésében, magyar nyelvtanfolyamot. A másik indíték, ami miatt igent mondtam: szocialista országba hívtak, így lehetőséget adtak arra, hogy megismerjem, ott éljek néhány hétig. Az első találkozás kellemesen sikerült, azóta minden évben újra előjövök, de nemcsak én, hanem kollégáim is. A magyarokat barátságosnak, rendkívül kedvesnek és udvariasnak ismerem meg.

A tanfolyam vezetője, **Sipka Sándorné**, **Csongrád** megye és **Szeged** város idegen nyelvi szakfelügyelője, tapasztalatait így foglalta össze:

— A háromhetes kurzus jelentőségét abban látom, hogy a hallgatók reggeltől estig együtt vannak tanáraikkal, hisz még a délutáni programok is közegek. Így az angol köznapi nyelvet hallják, beszélik, gyakorolják. A szakmai előnyök mellett elősegítik a két nép közötti barátság elmélyítését. Az angol pedagógusok megismerhetik országunkat, a középiskolákban folyó oktató-nevelő munkát. Ezért mindkét fél számára előnyös, eredményes ez a tanfolyam.

Cipőbörze Budapesten

Kedden megnyílt a három hétig tartó első cipőbörze az Újpesti Gyapjúszővőgyár kulturális épületében. A kiállító több mint húsz cipőgyár. A termékbemutató 2000 modell látható, többségük az új divatot képviseli. A gyártó vállalatok a hagyományos fazonokon kívül kiállították a keresett, nyújtottabb orrú női és férficipőket, vászon és farmer alapanyagú felsőrészes készült szandálokat, telitalp cipőket és az úgynevezett klumpákat. A divatszínek a

zöld és a sárga. A bemutatón ezeken kívül sok könnyű bőr- és színes, mintás vászon gyermekcipő is látható.

A kereskedelmi szakemberek előreláthatólag 9—10 millió pár cipőre adnak rendelést a jövő év első felére. A most első ízben megrendezett teljes ágazati cipőbörzétől a kereskedelem azt reméli, hogy a választék bővítésével a vásárlók igényeit minden korábbinál jobban ki tudják majd elégíteni.

A bemutatón ezeken kívül sok könnyű bőr- és színes, mintás vászon gyermekcipő is látható.

Kevesebb a szabálysértés

Tegnap délelőtt Szegeden, a megyei tanács épületében munkaértekezletet tartottak a városok, járásek, Szeged kerületi hivatalainak és kirendeltségeinek szabálysértési előadói részére. **Dr. Csernus Ferenc**, a megyei tanács vb igazgatási osztályának vezetője köszöntötte a megjelenteket, közöttük **dr. Kéri András** megyei ügyészt és **dr. Romhalmi Sándort**, a Csongrád megyei Rendőr-főkapitányság igazgatásrendészeti osztályvezetőjét.

Ezt követően **dr. Szilágyi János**, a megyei tanács vb igazgatási osztályának főelőadója elemezte a szabálysértési hatóságok elmúlt évi munkáját.

Ebből kitűnt: tavaly majdnem 300-zal csökkent a szabálysértések száma. A szabálysértési eljárások kezdeményezése helytálló, megalapozott volt. A feljelentések közül több mint 1200 a községi, nagyközségi szakigazgatási szerveknél történt. Nyomatékosan felhívta a figyelmet az előadó arra: kevés az olyan jelentés, amely a vásárlók megkárosításával kapcsolatos. Mindössze öt személyt vontak ezért felelősségre. Hasonló a helyzet az élelmiszer hamisításánál és az árdragítások esetében.

A szabálysértési hatóságok több mint ötezer szabálysértési ügyben jártak el, 500 esetben figyelmeztettek és 2600 esetben szabtak ki pénzbírságot több mint másfél millió forint összegben. Harmincöt alkalommal változtatták át a pénzbírságot elzárásra, miután azt többszöri felszólításra sem fizették be.

Végül arról szólt az előadó, hogy az állampolgárok jogainak gyors és eredményes védelme, a szocialista törvényesség biztosítása megköveteli azt is, hogy ne csak az állampolgároktól várjuk el a jogszabályok betartását, hanem a különböző vállalatoktól, intézményektől, szövetkezetektől is.

A megifjodott Encyclopaedia

Az Apáczai Csere János emlékünnepek egyik szerény, ám tudományos szempontból igen jelentős eseményére került sor a napokban: elhagyta a sajtót a nagy magyar pedagógus főművének az Encyclopaedia-nak hasonmás-kiadása. A könyvet az Apáczai Emlékbizottság kezdeményezésére az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum jelentette meg 200 példányban.

Apáczai műve volt az első olyan vállalkozás, amely magyar nyelven a korabeli tudományok fogalmait adta, ráadásul olyan módon, hogy az az iskolai oktatásban is felhasználható volt. Apáczai nem törekedett arra, hogy a különböző tudományágak korabeli eredményeihez hozzátegyen valamit, műve mégis a magyar viszonyokhoz képest tudományos szempontból is jelentős vállalkozás volt. Legfőbb érdemét azonban abban kell keresnünk, hogy elsőként kísérletez meg a legkülönbözőbb tudományágak magyar terminológiáját megalkotni. A nagy haladó pedagógus érdemeit sokszor idézzük, különösen ilyenkor, évforduló idején. Íróink jelentős műveiben örökítették meg éle-

tének példáját, egyebek közt **Németh László** és **Páskándi Géza**. Mégis nagyon kevesen mondhatják, hogy valóban ismerik, olvasták az Encyclopaediát.

Ismeretes, hogy ma már mindössze 24 eredeti példányról tudunk, a hasonmás-kiadás éppen a most felfedezett huszonegyedik példány alapján készült, amely a nagykorosi gimnázium könyvtárában lappangott. Érthető, hogy ezek a könyvek a tudományos könyvtárak féltve őrzött kincsei, és csak igen kivételes alkalmakkor kerülhetnek a kutatók kezébe. A most megjelent hasonmás-kiadás elsősorban azt a célt szolgálja, hogy a megyei könyvtárakban és a pedagógusképző intézményekben az érdeklődők és a jövő pedagógusai is kézbekaphassák ezentúl a könyvet, amelynek nemcsak a maga korában volt tudományos és pedagógiai jelentősége, hanem a ma és a holnap nevelője számára is tartogat elgondolkodtató és felhasználható megállapításokat.

A kiadványt hasznos melléklet kíséri, **dr. Arató Ferenc** kandidátus írt hozzá

tartalmas előszót. Tanulmányból egyebek mellett megismerhetjük az eddig Nagykoroson lappangó eredeti mű történetét. Ki lehetett a könyv első tulajdonosa? A címlap tiszta tüköroldalának bal alsó sarkában nagyon halvány írás látható, amely szerint vagy **Nagy Ádám** vagy **Ágry Ádám** volt az első tulajdonosa. A tanulmány írója az előbbi tartja valószínűnek. Magában a könyvben is találhatók kézíratos bejegyzések öt különböző személytől. A kutatás eddig nem derítette ki, hogy a könyv mikor s vajon magánszemélyektől vagy az egyház könyvtárából került az iskola birtokába. Az látszik valószínűnek, hogy a 18. század végén vagy a 19. század elején. Az azonban megállapítható, hogy az iskola tanárai gyakorta forgatták és iskolai munkájuk során szemléltetésre is felhasználták.

Remélhető, hogy a hasonmás-kiadás most szélesebb olvasóközönség előtt is megnyitja az Encyclopaedia eddig jobbára csak idézetekből, kivonatokból ismert érdekes világát.

Csulák Mihály